

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1098252/12

בבית הדין הרבני האזורי באר שבע

לפני כבוד הדיינים:

הרב אהרן דרשביץ – אב"ד, הרב עובדיה חפץ יעקב, הרב אברהם צבי גאופטמן

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד נדב שלוש)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד מיכאל זגורי)

הנדון: קביעת סמכות, לרבות סמכות אגבית בחלוקת רכוש הנמצא כעת ביד צד ג'

החלטה

בפני בית הדין מונחת בקשת ב"כ הבעל לקבוע שהסמכות בענייני הצדדים (לרבות מזונות הקטינים והרכוש) נתונה לביה"ד, כאשר לטענת ב"כ האשה הסמכות בענייני מזונות הילדים ורכוש נתונה לבית המשפט.

לאחר העיון, ביה"ד קובע שהסמכות בענייני חלוקת הרכוש ואגב זה הסמכות לדון בבעלות המגרש נתונה לבית הדין, אך בענייני מזונות הילדים בית הדין מנוע עפ"י חוק מלדון. להלן פירוט העובדות והנימוקים.

א. רקע עובדתי

הצדדים התחתנו אור לכ"א באלול תשע"א (19.9.2011) ולהם שני ילדים קטינים.

ביום כ"ג בתשרי תשע"ז (25.10.2016) הגיש הבעל לבית הדין בקשה ליישוב סכסוך, אשר במסגרתו הגישו שני הצדדים בקשות לסעד דחוף: האשה בעניין מזונות אישה והילדים (ביום 16.11.2016) וכן צו עיקול על חשבון בנק ומגרש הרשום ע"ש הבעל, והבעל בעניין הסדרי ראייה (ביום 11.12.2017 וביום 30.3.2017). במסגרת זו התקיימו בבית הדין מספר דיונים, ואף ניתן פס"ד זמני בעניין מזונות בהסכמת הצדדים ביום כ"ו בטבת התשע"ז (24.01.2017).

ביום ט' בניסן תשע"ז (5.4.2017) הגישה האשה לבית המשפט בקשה במעמד צד אחד למתן צו מניעה זמני (רישום דיספוזיציה בנכס) על המגרש.

ביום י"ג בניסן תשע"ז (9.4.2017) הגישה האשה תביעת מזונות בבית המשפט.

בכתב התביעה, כתב ב"כ האישה: "התובעת כורכת תביעה זו למזונות ומדור, יחד עם תביעה לחלוקת רכוש שתוגש בסמוך לאחריה".

בדיון בבית הדין הרבני ביום כ"ג בניסן התשע"ז (19.4.2017):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

"ב"כ הבעל: האשה הגישה הליכים בביהמ"ש [...] היא הלכה ועשתה עיקולים ותבעה מזונות. אני חושב שלביה"ד הסמכות ופה הסמכות להכל. הגשתי בקשה למחיקה בביהמ"ש ויש לנו דיון שבוע הבא [...]"

"ב"כ האשה: [...] ישוב סכסוך לא יכול להימשך לנצח והבעל לא חי בארץ ולכן הוגשה תביעה למזונות לאחר סוף תקופת ישוב סכסוך. יש כאן ילדים שצריך להבטיח את המזונות שלהם.

ביה"ד: מה פתחתם שם?

"ב"כ האשה: פתחתי רק מזונות ילדים וכרכתי את זה עם תביעת רכוש שתפתח בקרוב [...]"

ביה"ד: הדבר היחיד שאפשר לדון עכשיו זה מזונות זמניים."

למחרת כתב בית הדין בהחלטה:

"מאחר שתמה תקופת עיכוב ההליכים, ביה"ד מנוע מלדון בעניינים שבין הצדדים, כל עוד לא יפתחו תיקים מתאימים."

ביום כ"ז בניסן תשע"ז (23.4.2017) הגישה האשה לבית הדין תביעת גירושין (בלבד, לא כרוכה).

למחרת (24.4.2017), התקיים בביהמ"ש דיון בנושא צו המניעה, שבו דחה הבעל את הצעת הרשמת להשאיר את הצו על כנו בהסכמה.

יום לאחר מכן (25.4.2017), הגיש ב"כ הבעל תביעת גירושין כרוכה בביה"ד ("לרבות מזונות אשה וילדים, משמורת ורכוש"). נקבע מועד לדיון ביום ד' בסיון תשע"ז (29.5.2017).

למחרת (26.4.2017), ניתנה החלטת ביהמ"ש להשאיר את צו המניעה על כנו.

ביום י"ג בסיון תשע"ז (7.6.2017) הגיש ב"כ הבעל בקשה דחופה למתן החלטה כי הסמכות לדון בענייני הצדדים, לרבות מזונות הקטינים והרכוש, נתונה לביה"ד לאור תביעת הגירושין הכרוכה. הוא ציין גם את החלטת ביה"ד מיום כ"ט בניסן תשע"ז (25.4.2017) בהפחתת המזונות הזמניים.

בתגובת ב"כ האשה (מיום 11.6.2017) כתב שלאחר שמוצו הליכי ניסיון שלום בית ולאור ניסיון הבעל להבריא, לטענתו, מגרש שבבעלותם לידי אביו, הגישה האישה בבית המשפט בקשה לצו מניעה זמני (דיספוזיציה) וביום י"ג בניסן תשע"ז (9.4.2017) הגישה תביעת מזונות ילדים שנכרכו בה ענייני הרכוש. לפיכך, כריכת ענייני הרכוש והמזונות בתביעת הבעל היא שלא כדין, והחלטת ביה"ד בעניין מזונות זמניים אין בה לשנות את הקביעה הנ"ל.

ב"כ הבעל השיב לתגובה ביום כ' בסיון תשע"ז (14.6.2017), שכידוע, אין אפשרות לכרוך רכוש בתביעת מזונות בבית המשפט, כמפורש בתקנה 258 לתקנות סדר הדין האזרחי שכל ענין יוגש בהליך נפרד. עניין הכריכה הוא רק בבית הדין הרבני, כפי סעיף 3 לחוק שיפוט בית דין רבניים. לדבריו, האישה טרם הגישה תביעה בביהמ"ש לעניין רכוש, למעט בקשה לסעד זמני במסגרת תביעת מזונות ילדים. בתביעת הגירושין של האשה כרוכים ענייני משמורת והסדרי ראייה מעצם טיבם וטבעם, ולטענתו אין להפריד מזונות מהם, כ"ש לאור תביעתו הכרוכה.

בתגובה נוספת של ב"כ האשה מיום א' בתמוז תשע"ז (25.6.2017) כתב שמאחר שבתביעת הגירושין הכרוכה טען הבעל שהמגרש הוא של אביו, אינו יכול לתפוס את המקל בשני ראשים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ולכרוך אותו. עוד טען שכיון שהשמיט את תכולת הבית ובגדיה ותכשיטיה של האשה, הכריכה אינה כנה.

לתגובה זו צורפו כל המסמכים מההליכים בביהמ"ש. מתוכם, עולה, לכאורה, שזכות המגרש מהמכרז נרשם ע"ש הבעל, כאשר חלק משמעותי מהמימון נבע מכספי האב. בהמשך, זכות הנכס הועבר ללא תמורה ע"ש האב בטאבו, וכך לעת עתה הוא רשום בפנקס המקרקעין ע"ש האב וברשות ממ"י ע"ש הבעל.

בתגובה נוספת של ב"כ הבעל, מיום ד' בתמוז תשע"ז (28.6.2017), חזר על עיקר טענתו שמעולם לא נפתח תיק עיקרי בנושא הרכוש בבית המשפט, וממילא הסמכות לעניין רכוש נשארה לביה"ד. העובדה שטוען שהמגרש שייך לאביו ואין לאזנו אינה שוללת את זכות הכריכה כיון שהאישה טוענת כי המגרש משותף.

ב. דיון

עלינו לקבוע סמכות בשלושת העניינים הכרוכים: משמורת והסדרי ראייה, מזונות הקטינים, וחלוקת רכוש, כדלהלן:

1. משמורת והסדרי ראייה

דבר פשוט שנושא זה, הוא בסמכות ביה"ד. עניינים אלו כרוכים בעצם טיבם וטבעם בתביעת הגירושין, כל שלא קיימת תביעה בערכאה אחרת. כל שכן כאשר הבעל כרך אותם במפורש בתביעת הגירושין שלו. זאת ועוד, כבר התקיימו מספר דיונים בפני ביה"ד בענייני משמורת והסדרי ראייה במסגרת הבקשה ליישוב סכסוך, אשר נמשכו גם לאחר תום תקופת עיכוב ההליכים, ואף לאחר הגשת תביעות הגירושין ע"י הצדדים. נמצא שיש כאן גם קבלת סמכות מכללא של האישה.

2. מזונות קטינים

בנושא זה, הדבר פשוט שביה"ד מנוע עפ"י חוק מלדון. אמנם, ציין ב"כ הבעל לפס"ד בג"ץ 5933/14 של כב' השופט הנדל ובפס"ד מביה"ד הרבני בירושלים (תיק 999986/2) שיש לבית הדין הרבני סמכות לדון במזונות קטינים בכריכה. אולם, בתיק שלפנינו האשה הגישה תביעת מזונות בביהמ"ש לענייני משפחה ביום י"ג בניסן תשע"ז (9.4.2017), טרם הוגשה תביעת הגירושין הכרוכה של הבעל. לכן, מטעם "כיבוד ערכאות", בית הדין לא ידון במזונות הקטינים אלא אם כן האישה תסכים להעביר גם תיק זה לבית הדין.

טענת הבעל בתגובתו ש"אין שום סיבה לפצל משמורת ומזונות קטינים" לא בוססה בשום אסמכתא משפטית, ומעשים בכל יום שנושאים אלו מפוצלים בין ערכאות שונות (אם כי לאור ניסיונו הדבר אינו רצוי).

3. חלוקת רכוש

בנושא זה, יש מקום לדון, שכן האישה הגישה לביהמ"ש בקשה למתן צו מניעה לדיספוזיציה של המגרש ביום 5.4.2017. כמו"כ, בתביעת המזונות בביהמ"ש כתב ב"כ

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האישה שכורכת בזה ענייני רכוש. מאידך גיסא, לא פתחה האישה תיק עיקרי של חלוקת רכוש בביהמ"ש, אלא הבעל כרך את נושא חלוקת הרכוש בתביעת הגירושין שלו ביום 25.4.2017.

צדק ב"כ הבעל שכתב שבקשה למתן צו עיקול אינה מספקת לקנות סמכות. ע"י בפס"ד מביה"ד חיפה (תיק 1-23-9840) מיום כ"ב שבט תשס"ה (20.02.2006), וז"ל:

"כאשר לבית המשפט מוגשת רק תביעה לשמירת זכויות על פי סעיף 11 לחוק, הגם שהיא המוגשת ראשונה [...] זהו סעד זמני בלבד, ואין בו כשלעצמו כדי להכריע בגורל הסמכות לדון בסעדים רכושיים עיקריים, שטרם נתבעו."

וכן בפס"ד מבית הדין הגדול בירושלים בית (תיק מספר 1-21-1700) מיום י"ח בכסלו תשס"ח (28.11.2007):

"המערערת לא תבעה בבית המשפט סעד של חלוקת רכוש. כל אשר תבעה הוא סעד של שמירת זכויות. מעצם טיבו זהו סעד ביניים וההחלטה הסופית בענייניו מתמצית בשמירת זכויות בלבד [...] אין מקום לומר כי הקדמת בקשה לשמירת זכויות רכושיות בבית המשפט לענייני משפחה, שוללת את סמכותו המאוחרת של בית הדין בתביעה לחלוקת רכוש שנכרכה בתביעת גירושין."

כמו כן, צדקו דבריו שלפי תקנות סדר הדין האזרחי אין מושג כריכה בבית המשפט. נמצא, שבעת הגשת התביעה הכרוכה של הבעל, טרם נפתח תיק חלוקת רכוש עיקרי בביהמ"ש, ולא שייך שייכרך בתביעת המזונות שם. לכן, ראוי הוא להיכרך בתביעת הגירושין של הבעל.

לדעתנו, כריכת הרכוש של הבעל עומדת במבחן המשולש, שכן ברור שתביעת הגירושין כנה, שהרי אף האישה תבעה גירושין. הכריכה נעשית כדין, שכן נכרך בלא שקדמה תביעת רכוש בערכאה אחרת. כמו כן נראה שהכריכה כנה, שכן רצונו של הבעל היה לדון בנושא זה בביה"ד הרבני, כפי שכבר אמר בדיון מיום כ"ג בניסן תשע"ז (19.4.2017): "אני חושב שלביה"ד הסמכות ופה הסמכות להכל". הוא פירט את רוב הרכוש המשמעותי אשר יש לדון בו, אם כי לדעתו בחלק גדול ממנו אין לאישה זכות. חסרון מרכיבים מסוימים, כמו תכולת בית ותכשיטים, לא פוגע בהכרח בכנות הכריכה כאשר אינו מהווה חלק משמעותי, ואפשר להוסיפם אח"כ במהלך הדיון (ע"י בג"ץ 5747/03, פלוני נ' פלונית, פ"ד נח(5) 787).

נמצא שהסמכות בנושא חלוקת רכוש נתונה לבית הדין.

4. המגרש

אולם, עדיין עלינו לברר לגבי המגרש. כאן טען הבעל שאין המגרש שלו, אלא הוא של אביו, אך לדברי האישה המגרש הוא נכס משותף. האם הבעל יכול לכרוך נכס שטוען שאינו שלו?

לדעתנו, אף בזה הסמכות היא לבית הדין, שכן אין כאן שום סכסוך בין הבעל לאביו בנוגע לבעלות הדירה, וכן לא סכסוך ישיר או תביעה ישירה בין האישה לאב. העובדות הבסיסיות לכאורה הן ברורות: הבעל זכה במכרז בשנת 2015, ונרשם המגרש בשעתו על שמו, כאשר חלק משמעותי של המימון נבע מכספי האב, ושוב הועבר בטאבו ללא תמורה לאביו. עיקר השאלה העומדת בפנינו היא האם להכליל את הנכס הזה באיזון משאבים כאשר הצדדים עומדים בפני

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

פירוק שיתוף. בתביעה זו הצדדים הם הבעל והאישה, כאשר הבעל טוען שרכש את המגרש כ"איש קש" של אביו ואינו נכס משותף, והאישה טוענת שרכש את הדירה כנכס משותף של בני הזוג ויש להכליל אותו באיזון.

א"כ, יש לבית הדין עכ"פ סמכות אגבית בו, שכן במסגרת איזון משאבים, על בית הדין לבחון האם להכליל נכס זה באיזון, ובכמה. הרי גם אם נקבל את גרסת האישה במלואה, שהבעל קנה את הנכס עבור בני הזוג, הדבר יצריך בירור איך לאזן את שווי המגרש כאשר חלק משמעותי מהתשלום מקורו בכספי האב ובהלוואה שנטל על שמו. אגב בירור זה, יש לבית הדין סמכות נגירת (אגבית) לדון בבעלות הנכס, עפ"י היקש לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984, סעיף 76:

"הובא ענין כדין לפני בית משפט והתעוררה בו דרך אגב שאלה שהכרעתה דרושה לבירור הענין, רשאי בית המשפט להכריע בה לצורך אותו ענין אף אם הענין שבשאלה הוא בסמכותו הייחודית של בית משפט אחר או של בית דין אחר."

נוסיף עוד ונאמר, שבניגוד ל"הלכת שיתוף", אשר נותנת חזקת שיתוף בגוף הנכסים של בן הזוג, חוק יחסי ממון כשלעצמו אינו מקנה לבן הזוג חלק בגוף הנכס הרשום על שם צד אחד, אלא זכות באיזון מחצית השווי. בכך, אף לגרסת האישה ייתכן שאין לה זכות בגוף הנכס אלא באיזון שוויו, כנכס שנרכש ונרשם על שם הבעל בתוך תקופת הנישואין. אמנם, ישנם מקרים בהם שייך עדיין שיתוף בגוף נכס מצד הדין הכללי, כמובע בפס"ד יעקובי (ע"א 1915/91 יעקובי נ' יעקובי, פ"ד מט(3) 529), אך גם נקודה זו דינה להתברר במסגרת איזון נכסים של הצדדים.

יתירה מזו, ממה נפשך, אף לגרסת האישה הסמכות לבית הדין. הרי אם לדבריה גוף המגרש שייך לה – הרי שהצדדים לקרקע הם בני הזוג, והדבר בסמכות בית הדין מכוח הכריכה. ואם לדבריה גוף הקרקע אמנם בבעלות האב, אך חלק משוויו שייך לה כחוב, הרי שוב אין מדובר במגרש אלא בשוויו, ואותו ניתן לאזן בין בני הזוג במסגרת חלוקת הרכוש בבית הדין.

נוסיף ונבהיר שהעובדה שהבעל בכתב התביעה הכרוכה טען נגד הבעלות על נכס זה אינה שוללת את הכריכה לגביו, שכן הציג בכך את עמדתו וטענתו כלפי איזון נכס זה. כיון שהאישה תובעת זכות בנכס זו מכוח חייהם המשותפים, בין מחוק יחסי ממון בין מהלכת שיתוף הכללי, כוונת הבעל היא שהדיון בנכס זה יתקיים בבית הדין, במסגרת חלוקת הרכוש.

גם אין לראות בכך כריכה לא כנה, שכן הצגת טענה אינה מצביעה על רצון להשמט מדיון אמתי בנושא אלא לחסום את הצד השני מתביעה בבית המשפט. הרי הבעל הגיש תביעה ליישוב סכסוך בבית הדין כבר ביום כ"ג בתשרי תשע"ז (25.10.2016), והתקיימו שש (!) דיונים בבית הדין במסגרת סעדים זמניים שהגישו שני הצדדים לפני כל פנייה של האישה לבית המשפט. בהחלטת בית הדיון מיום כ"ד בניסן תשע"ז (20.4.2017), לאחר הדיון השביעי, כתב בית הדין: "מאחר שתמה תקופת עיכוב ההליכים, ביה"ד מנוע מלדון בעניינים שבין הצדדים, כל עוד לא ייפתחו תיקים מתאימים". אם כן, הדבר אך טבעי שהבעל ירצה שהמשך ההליכים יהיה בבית הדין הרבני, וכפי שאף אמר בדיון האחרון: "אני חושב שלביה"ד הסמכות ופה הסמכות להכל". ומכיון שהאישה הביעה את עמדתה שיש לה זכות במגרש בבקשה לצו עיקול מבית הדין מיום ד' בכסלו תשע"ז (4.12.2016), עליו להציג את עמדתו הנוגדת בתביעתו.

אמנם, היה מקום לומר שכיון שמעורב כאן צד ג', אשר אין לביה"ד סמכות שיפוט כלפיו, שוב אין לביה"ד הסמכות לדון בשאלת הבעלות גם כלפי בני הזוג. מעין דברים אלו אנו מוצאים

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בפס"ד מביהמ"ש המחוזי ע"מ 546/00 טויטו נ' טויטו (פורסם בנבו, מיום 14.6.2001). שם ביקשה האישה מבית המשפט פס"ד הצהרתי שהיא בעלים על מחצית הדירה, כאשר הוסכם בין הצדדים שעניין הדירה ידון בבוררות בבית דינו של הגר"מ אליהו זצ"ל.

כתבה שם כב' השופטת יהודית צור בנימוקיה (סעיף 5):

א. מדובר בדירה אשר כרוכים בה לכאורה זכויותיו הקנייניות של צד ג' שאינו מי מבני הזוג (אבי הבעל הוא המשיב מס' 2). אין חולק כי הדירה רשומה היום על שמו של האב ולכאורה הוא הבעלים של הדירה כולה. אמנם מדובר בדירה שהיתה דירת המגורים של בני הזוג [שהיה רשום מקודם ע"ש הבעל – א.ד.]. ומדובר במכר ללא תמורה בין הבעל לבין אביו, אולם אין ספק כי צד מהותי והכרחי לשאלת הזכויות בדירה הוא האב שהדירה רשומה היום על שמו, כבעלים של הדירה.

ב. יש לדחות את טענת ב"כ המשיבים כי התביעה נגד האב טפלה ונועדה להבטיח רק את ביצועו של פסק הדין במקרה שהמבקשת תזכה בתביעה העיקרית. האב הוא צד הכרחי בתביעה שהגישה המבקשת בשאלת הזכויות בדירה ואך ברור הוא כי לא תהיה משמעות למתן פסק דין בנוגע לזכויות בדירה ולא יהיה לו תוקף כלפי האב אלא אם האב, שלכאורה הדירה רשומה על שמו, יהיה צד מהותי במשפט. בנסיבות אלה בהן כרוכות בדירה זכויות לכאורה של צד ג' שאינו מי מבני הזוג, אין לבית הדין הרבני סמכות לדון בעניין.

אך נראה לחלק בין המקרים. שם עיקר התביעה הייתה על עצם הבעלות בדירה, ולכן קבלת הבוררות של בית הדין הרבני אינה יכולה להעניק סמכות כאשר בראש ובראשונה מדובר בזכויות הרשומות ע"ש צד ג'. אולם, כאן עיקר התביעה היא של איזון משאבים, כאשר ממילא הצדדים עומדים בפני פירוק שיתוף. לזה, אין שאלת הבעלות בגוף הנכס משמעותית ועיקרית, אלא זכות האישה בשוויון לצורך איזון. שאלת הבעלות היא רק שאלת אגב לצורך הגדרת הזכות בשווי.

כמו כן, הרי גם לו תוכרע שאלת הבעלות בבית המשפט – כיון שבית הדין הרבני קנה סמכות בחלוקת רכוש וכנ"ל, הרי משום כיבוד הערכאות והעובדה שהדבר משפיע על איזון הנכסים בין בני הזוג, נושא המגרש יצטרך לחזור בכל מקרה לביה"ד לצורך הכרעה סופית באיזון משאבים בו. בכך בטל גם הטעם של יעילות הדיון שהזכירה כב' השופטת צור (שם) בהמשך דבריה:

ו'. [...] רק לבית המשפט לענייני משפחה הסמכות לדון בתביעה המופנית נגד הבעל ונגד אביו ורק בדרך זו - כשכל הצדדים המהותיים לעניין הינם צדדים להליך - ניתן יהיה להכריע ביעילות בשאלת זכויות הבעלות בדירת המגורים.

אדרבה, בנדו"ד, הדרך היעילה להכריע באיזון משאבים במגרש הוא דרך סמכותו הנגררת של בית הדין הרבני לדון בבעלות המגרש במסגרת הכרעתו בחלוקת רכוש. ככל שירצו צדדים שלישיים לטעון לבעלות במגרש בפסק דין שיכריזו את בעלותם, יוכלו הם בכל מקרה לפנות אל בית המשפט המחוזי.

בנוסף, בפס"ד הנ"ל השאלה שעמדה על הפרק היא האם לדחות על הסף את בקשת האשה לבית המשפט למתן פס"ד הצהרתי שהיא בעלים על הנכס, וכלפי זה נפסק שלא נשללת סמכות בית המשפט לדון בבקשה זו כאשר אין לבית הדין סמכות ישירה כלפי האב. אולם, כאן השאלה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

היא הפוכה, האם ביה"ד צריך להימנע מלהפעיל את סמכותו לדון בחלוקת הרכוש של בני הזוג, אשר כחלק אגבי ממנה צריכים לדון בבעלות הנכס, כאשר טרם הוגשה כל תביעה בנושא לבית המשפט (למעט סעד זמני של דיספוזיציה). בזה מסתבר שקמה לביה"ד עכ"פ סמכות אגבית לדון בבעלות הנכס לצורך איזון משאבים בו.

לכן, עפ"י כל האמור, דעתנו שגם לפי דבריה של כב' השופטת צור, קיימת לבית הדין הרבני בנדו"ד עכ"פ סמכות נגזרת (אגבית) לדון בבעלות הנכס לצורך איזון המשאבים בו. בהקשר לכך נציין את אשר נפסק בפס"ד מאת ביה"ד הגדול בירושלים (תיק 10906-21-1) מיום ט"ז שבט תשס"ז (04.02.2007), וז"ל:

"בית המשפט למשפחה מוסמך לצרף לדיון גם חברות בע"מ שיש למשיב חלק בהן, ואילו בית הדין הרבני אינו יכול לעשות זאת. אכן, יש כאן בעיה, שבה אשם המחוקק, שהרחיב מאוד את סמכות בית המשפט למשפחה, והצר מאוד את סמכות בית הדין הרבני. אעפ"כ, כל עוד מוסמך ביה"ד רבני לעסוק בענייני רכוש, לא ניתן לחוסמו בטענה שיש ערכאה שיכולה לדון בהיקף רחב יותר בנושא. הסמכות צריכה להיות נידונה לגופה, ולא היכן טוב או יעיל יותר להתדיין. היעילות אינה חזות הכל. זכותו של אדם בדיני משפחה לבחור לעצמו את הערכאה המתאימה, כל עוד שהחוק מאפשר זאת. ישנם מצבים שבהם יעיל יותר ומהיר יותר להתדיין דוקא בבי"ד רבני, ובכל זאת לא נקבע משום זה שלבית המשפט אין סמכות.

יש לזכור כי בעלי הדין בבית הדין הרבני בדרך כלל הם בני הזוג בלבד. בית הדין דן ופוסק בדבר חלוקת הרכוש במישור היחסים שבין בני הזוג. הדין הרצוי הוא שאם לסכסוך שבין בני הזוג יש נפקות לגבי צד שלישי, יוסמך בית הדין לצרף את הצד השלישי לדיון, כשם שבית המשפט לענייני משפחה רשאי להטיל את מרות סמכותו על צד שלישי, שאינו בן משפחה, כאשר צרופו לדיון יתרום ליעולו ולהכרעה בשאלות האמיתיות העומדות במחלוקת (וראו פסק דינו בקשר ליכולת לאכוף הליכי בזיון בית הדין על צד שלישי, ערעור 2769/ס"ג א"י נ' א"א, מצוי כעת ב- <http://www.rbc.gov.il/judgements/docs/24.doc>). יחד עם זאת, גם אם בית הדין אינו מוסמך לצרף צד שלישי לדיון, אין בכך כדי לגרוע מסמכותו של בית הדין להכריע בסכסוך במישור היחסים שבין בני הזוג עצמם. על דרך הכלל, גם בהעדר יכולת לצרף צד שלישי כבעל-דין בבית הדין הרבני, מוסמך בית הדין לכפות את התייצבותו של הצד השלישי כעד. בית הדין מוסמך לאכוף על הצד השלישי להמציא מסמכים שיש להם השלכה על הכרעת הדין במישור שבין בני הזוג. הכרעתו של בית הדין תהיה בגדר מעשה-בית-דין ביחס לבני הזוג עצמם. הצד המעוניין בדבר יוכל לעשות שימוש בפסק הדין של בית הדין לצורך בירור הסכסוך כלפי צד ג' בערכאה המוסמכת.¹

הרי שיש לביה"ד הסמכות לדון במישור היחסים של בני הזוג גם כאשר מדובר בנכס הרשום ע"ש צד שלישי.

¹ המשך הדברים שם לגבי כנות הכריכה כאשר לא צורף צד ג' לתביעה אינו רלוונטי, שהרי אין כל אפשרות לצרף את האב כבעל דין בתביעת הגירושין הכרוכה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. מסקנה

לאור כל הנ"ל, ביה"ד קובע שיש לו הסמכות הייחודית לדון בענייני משמורת והסדרי ראייה, וכן בעניין חלוקת רכוש ואיזון משאבים של הצדדים, וכן סמכות אגבית לדון בבעלות המגרש השנוי במחלוקת. בעניין מזונות הקטינים ביה"ד מנוע עפ"י חוק מלדון.

ההחלטה מותרת לפרסום לאחר השמטת פרטי הזיהוי של בעלי-הדין.

ניתן ביום י' בתמוז התשע"ז (04.07.2017).

הרב אברהם צבי גאופטמן

הרב עובדיה חפץ יעקב

הרב אהרן דרשביץ – אב"ד